

Sygn. akt I KK 181/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący)

SSN Barbara Skoczowska (sprawozdawca)

SSN Andrzej Tomczyk

Protokolant Edyta Demiańczuk - Komoń

przy udziale Rzecznika Dyscyplinarnego przy Krajowej Radzie Komorniczej J. B.
w sprawie W. S.

obwinionego z art. 222 pkt 11 u.k.s.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 6 lipca 2022 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od orzeczenia Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 8 lipca 2021 r., sygn. akt II AKo [...]utrzymującego w mocy orzeczenie

Komisji Dyscyplinarnej przy Krajowej Radzie Komorniczej w W.

z dnia 11 marca 2021 r., sygn. akt D [...],

**uchyla zaskarżone orzeczenie oraz orzeczenie Komisji
Dyscyplinarnej przy Krajowej Radzie Komorniczej w W. i
przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania tej Komisji
Dyscyplinarnej.**

UZASADNIENIE

Komisja Dyscyplinarna przy Krajowej Radzie Komorniczej w W. orzeczeniem z dnia 11 marca 2021 r., sygn. akt D [...], na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 223 ust. 2 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (dalej: u.k.s.) umorzyła postępowanie dyscyplinarne przeciwko W. S., obwinionemu o to, że:

„w dniu 13 marca 2014 r. w D., działając jako Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w D., prowadząc postępowanie egzekucyjne o sygn. akt KM [...] z wniosku Krajowego Związku Rewizyjnego Spółdzielni [...] w W. przeciwko dłużnikom K. W., D. W. i D. C., dopuścił się rażącego naruszenia przepisu prawa, tj. art. 845 § 2 k.p.c. w związku z art. 855 § 1 k.p.c. (w brzmieniu wówczas obowiązującym), w ten sposób, że dokonał zajęcia samochodu osobowego marki J. o nr rej. [...] nie mając ku temu podstaw prawnych, bowiem zajęta rzecz nie znajdowała się we władaniu dłużników ani nie stanowiła ich własności, a nadto bezzasadnie odjął K. C. dozór nad tym pojazdem, czym działał na szkodę interesu prywatnego P. B. będącego właścicielem tego pojazdu”.

Odwołanie od orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej wniósł Minister Sprawiedliwości, zaskarżając je w całości na niekorzyść obwinionego W. S. Zarzucając:

„błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść poprzez uznanie, iż w odniesieniu do obwinionego W. S. zaistniała przesłanka uzasadniająca umorzenie postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 223 ust. 2 u.k.s., podczas gdy prawidłowa analiza sytuacji prawnej obwinionego w kontekście unormowań zawartych w art. 227 u.k.s. i art. 101-102 k.k. prowadzi do wniosku, iż delikt dyscyplinarny tego obwinionego nie uległ przedawnieniu, a w konsekwencji postępowanie dyscyplinarne powinno być kontynuowane do jego prawomocnego zakończenia”,

skarżący wniósł o uchylenie orzeczenia Komisji z dnia 11 marca 2021 r., sygn. akt D [...], w całości i przekazanie sprawy Komisji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny w [...] orzeczeniem z dnia 8 lipca 2021 r., sygn. akt AKo [...], zaskarżone orzeczenie utrzymał w mocy.

Kasację od orzeczenia Sądu Apelacyjnego w [...] wniósł Prokurator Generalny, który zaskarżając je w całości na niekorzyść obwinionego W. S., zarzucił:

„rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. i w zw. z art. 223 ust. 2 u.k.s., polegające na przeprowadzeniu przez Sąd Apelacyjny w [...] nienależytej kontroli odwoławczej, skutkującej obrazą prawa materialnego, poprzez wyrażenie błędnego poglądu prawnego, iż w niniejszej sprawie wobec upływu 3-letniego terminu od dnia popełnienia czynu, doszło do przedawnienia deliktu dyscyplinarnego na podstawie art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, w brzmieniu obowiązującym do dnia 9 stycznia 2016 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 790 z późn. zm.; dalej: „u.k.s.e.”), podczas gdy zarzucane obwinionemu przewinienie dyscyplinarne, jako wyczerpujące równocześnie znamiona prawomocnie przypisanego mu przestępstwa, nie mogło - stosownie do treści art. 73 ust. 1 zd. 2 u.k.s.e. - przedawnić się przed upływem terminów określonych w art. 101 § 1 pkt 4 k.k. i 102 k.k.”.

Podnosząc taki zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia oraz orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej przy Krajowej Radzie Komorniczej w W. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w pierwszej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja skarżącego Prokuratora Generalnego okazała się zasadna, a w związku z tym zasługiwała na uwzględnienie.

W sprawie – wbrew stanowisku zarówno Komisji Dyscyplinarnej przy Krajowej Radzie Komorniczej w W., jak i Sądu Apelacyjnego w [...] – nie wystąpiła negatywna przesłanka procesowa w postaci przedawnienia karalności czynu obwinionego W. S.. Zgodnie z art. 227 ust. 1 u.k.s. przedawnienie karalności przewinienia dyscyplinarnego następuje po upływie 5 lat od dnia popełnienia czynu. Jeżeli jednak czyn wyczerpuje znamiona przestępstwa, przedawnienie

dyscyplinarne nie może nastąpić wcześniej niż przedawnienie przewidziane w Kodeksie karnym.

W niniejszej sprawie do czynu zarzuconego obwinionemu doszło w dniu 13 marca 2014 r. W dniu 27 maja 2014 r. w sprawie przekroczenia uprawnień przez obwinionego W. S. wszczęto śledztwo. Z kolei prawomocnym wyrokiem z dnia 4 listopada 2019 r. Sąd Okręgowy w J., sygn. akt VI Ka [...], uznał W. S. za winnego popełnienia czynu opisanego w art. 231 § 1 k.k., warunkowo umarzając postępowanie karne na okres roku próby. Należy dodać, że przypisana w postępowaniu karnym odpowiedzialność dotyczyła tego samego czynu, który był przedmiotem postępowania dyscyplinarnego w niniejszej sprawie. W konsekwencji – ze względu na wyczerpanie znamion przestępstwa przez zarzucony w postępowaniu dyscyplinarnym czyn – przedawnienie dyscyplinarne należało powiązać z treścią przepisów art. 101 i 102 k.k.

Z uwagi na ustawowe zagrożenie karą pozbawienia wolności do lat 3, czyn zabroniony opisany w art. 231 § 1 k.k. na mocy art. 7 § 3 k.k. stanowi występpek. Stąd karalność przestępstwa z art. 231 § 1 k.k. co do zasady ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęło 5 lat (art. 101 § 1 pkt 4 k.k.). Niemniej jednak w sytuacji, gdy we wskazanym pięcioletnim okresie wszczęto postępowanie, karalność tego przestępstwa ustaje z upływem 10 lat od zakończenia tego okresu, tj. po 15 latach od czasu jego popełnienia (art. 102 k.k.).

Skoro zatem w sprawie nadużycia uprawnień przez obwinionego W. S. w okresie 5 lat od popełnienia czynu wszczęto postępowanie karne, a następnie przypisano mu odpowiedzialność karną na podstawie art. 231 § 1 k.k., to karalność realizującego znamiona art. 231 § 1 k.k. przestępstwa dyscyplinarnego określonego we wniosku o ukaranie obwinionego – ustaje, jak trafnie wskazał w kasacji Prokurator Generalny - w dniu 13 maja 2029 r. Dla przyjęcia wydłużonego okresu przedawnienia przewinienia dyscyplinarnego przewidzianego w art. 227 ust. 1 zd. 2 u.k.s – jako *lex specialis* względem art. 227 ust. 1 zd. 1 u.k.s. – wymagane jest bowiem ustalenie, że prawomocnym wyrokiem sądu stwierdzono realizację znamion przestępstwa przez czyn będący podstawą ukarania w postępowaniu dyscyplinarnym. Innymi słowy, znamiona przypisanego przestępstwa mają być zawarte w zarzucanym przewinieniu dyscyplinarnym (zob. uchwałę SN 7 sędziów z

dnia 28 września 2006 r., sygn. akt I KZP 8/06). Należy dodać, że stwierdzenie realizacji znamion przestępstwa na potrzeby obliczania okresu przedawnienia karalności deliktu dyscyplinarnego może nastąpić również na podstawie wyroku warunkowo umarzającego postępowanie wobec sprawcy czynu, którego znamiona są zawarte w zarzucanym przewinieniu dyscyplinarnym (zob. uchwała SN z 9 kwietnia 2008 r., SNO 20/08). Co istotne, ustawa nie przewiduje natomiast wymogu, by stwierdzenie przez sąd realizacji znamion przestępstwa musiało nastąpić przed upływem pięcioletniego, „ogólnego” terminu przedawnienia przewinienia dyscyplinarnego.

Jeżeli bowiem przewinienie dyscyplinarne realizuje znamiona przestępstwa, które w okresie przewidzianym przez Kodeks karny zostało prawomocnie przypisane oskarżonemu, to nie podlega zastosowaniu wyjściowa norma mająca charakter *lex generalis*. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podnoszono, że odmienna interpretacja przepisów dotyczących przewinień dyscyplinarnych prowadziłaby do niesprawiedliwych rezultatów, bowiem długotrwałe postępowanie karne zakończone skazaniem za przestępstwo, które było jednocześnie przewinieniem dyscyplinarnym, wykluczałoby możliwość ukarania dyscyplinarnego (zob. wyrok SN z dnia 15 lipca 2010 r., sygn. akt SDI 13/10). Konstrukcja przedawnienia przewinienia dyscyplinarnego jest zatem przejrzysta: dopóki nie upłynie cały okres przedawnienia przestępstwa będącego jednocześnie deliktem dyscyplinarnym, nie może również upłynąć okres przedawnienia dyscyplinarnego (zob. uchwała SN z dnia 7 grudnia 2007 r., sygn. akt SNO 81/07; wyrok SN z dnia 23 stycznia 2019 r., sygn. akt I KK 13/18). To zaś, jak długi *in concreto* okaże się ten okres, nie jest z góry przewidywalne i zależy od tego, czy w odpowiednim terminie zostanie wszczęte postępowanie karne oraz czy dojdzie do przypisania oskarżonemu odpowiedzialności karnej przez sąd.

Jedynie na marginesie należy podkreślić, że zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego oraz Trybunału Konstytucyjnego nie istnieje konstytucyjne prawo do przedawnienia czy choćby ekspektatywa takiego prawa. Występuje zatem możliwość wydłużenia okresu przedawnienia karalności czynu przez ustawodawcę, jeżeli zgodnie z poprzednio obowiązującą ustawą ustanie karalności jeszcze nie nastąpiło. W tym zakresie nie ma ponadto zastosowania art.

4 § 1 k.k., a tym samym dopuszczalne jest zastosowanie ustawy nowej, a w perspektywie okresu przedawnienia mniej korzystnej dla oskarżonego albo obwinionego (zob. np. postanowienie SN z dnia 26 października 2017 r., sygn. akt II KK 192/17). Warto zauważyć, że również poprzednio obowiązująca ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach i egzekucji przewidywała, iż jeśli czyn zawiera znamiona przestępstwa, przedawnienie dyscyplinarne nie może nastąpić wcześniej niż przedawnienie przewidziane w Kodeksie karnym (art. 73). Należy również dodać, że żadna ze wskazanych przez Sąd Apelacyjny ustaw poprzednio obowiązujących nie wprowadzała szczególnych regulacji w zakresie przedawnienia karalności, które mogłyby zostać zastosowane w przedmiotowej sprawie.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w wyroku.

[as]